

Spoštovane sodelavke, spoštovani sodelavci, spoštovane upokojene sodelavke in sodelavci,

Lepo pozdravljeni na letošnjem novoletnem sprejemu Filozofske fakultete. Pred novim letom se že tradicionalno zberemo v avli FF, da podelimo nagrade FF in se bolj sproščeno podružimo.

Moj letošnji nagovor je nastajal pod vtisom tedna univerze, podelitve Nahtigalovih in dekanjinih nagrad, podelitve odlikovanj Republike Slovenije in današnje podelitve nagrad Filozofske fakultete, ki je pred nami.

Letos je bila FF še posebej uspešna: dve odlikovanji na državni ravni, priznanja v vsaki kategoriji priznanj na Univerzi v Ljubljani, poleg tega so naši zaposleni in zaposlene posegali tudi po drugih nagradah, ki jih podeljujejo ministrstva ali stanovska združenja.

Tudi v petem letu mandata se ne morem načuditi, kaj vse na filozofski fakulteti znamo in zmoremo: koliko različnih področij, vsebin pokrivamo, kaj vse znajo naši zaposleni.

Nekateri nas vidijo kot strošek in razmetavanje javnega denarja. Sami pa predvsem poudarjamo velikost in raznolikost, saj bi po številu disciplin in njihovi raznolikosti lahko bili univerza.

Filozofska univerza v Ljubljani, kot se je zareklo našemu vodiču na razstavi Novembra smo. Filozofska fakulteta je prepoznavna, navdihujoča, navdaja me s ponosom.

Ob tem se mi zastavlja vprašanje o pripadnosti: Na univerzi nas pogosto opominjajo, da preveč razmišljamo v mejah svojih fakultet: smo najprej Filozofska fakulteta ali Univerza v Ljubljani? Tudi na Filozofski fakulteti imamo isti premislek: smo del katedre, člani oddelka ali člani fakultete? Člani oddelka ali OHK, strokovne službe?

Ureditev sama nam z vidika posloводства nalaga hierarhične razporeditve, na katerih počiva administrativna struktura. In iz nje izvira pripadnost določeni službi, kategoriji, oddelku, katedri. Zakaj pripadnost – nam je z njo laže ali težje? Se počutimo vrednejši, kar morda brez pripadnosti nismo?

Amin Maalouf govori o smrtonosnih identitetah – ko se s tako pripadnostjo identificiramo in nam ta pomeni več kot dejstvo, da smo vsi ljudje. Bomo kdaj lahko razmišljali v smislu drugega, ne da bi ponavljali prvo?

Kot raziskovalci na področju družboslovja in humanistike se sprašujemo, ali je pripadnost psihološki konstrukt ali morda kaj več. Je to odgovor na vprašanje kdo smo, od kod prihajamo?

V velikih državah z dolgo kolonialno tradicijo ali tradicijo talilnega lonca, kot so Anglija, Francija, ZDA, se občutek pripadnosti gradi že od vrtca naprej. Tudi, ko ti gre slabo, ne pozabi, da si Francoz, in stisni zobe: le zakaj je petelin simbol Francije? Ker je edina žival, ki lahko poje, čeprav stoji v gnoju.

Pripadnost si je našla pot med pet temeljnih vrednot Republike Slovenije, projekta, ki ga podpira predsednica republike Slovenije Nataša Pirc Musar, poleg zaupanja in spoštovanja, poštenosti, medsebojne pomoči in zmernosti.

To so osnovne vrednote – in morda se nam zdi kar malo za malo, da se jih obeša na veliki zvon, ker so samoumevne – ampak očitno je potreba po tem, da jih izpostavimo, zelo velika. Morda je grajenje zavedanja o pripadnosti nekakšen opomin, da nam ne gre dobro? Da je treba strniti vrste? Grožnja, da bo slabše, ko bodo volitve, da bo zmanjkalo denarja?

Na Filozofski fakulteti radi in pogosto zavzamemo »znanstveno pozicijo« tistega neudeleženega, ki gleda od zunaj in analizira ... Raziskovati je treba vedno z objektivne pozicije in z distanco, ne smemo biti udeleženi ... Kritičnemu očesu se marsikaj ne zdi dovolj dobro ali občudovanja vredno – ker je pogled z distance vedno jasnejši in bolj občutljiv za podrobnosti.

Tak pogled je individualističen in ni prijazen skupnosti. Daje tudi možnost, da se izvzameš kot del skupnosti, se z njo ne poistovetiš, da jo lahko vedno ošvrkneš z zafrkljivim pogledom, češ, kaj si pa domišljate. In potem smo malo zraven, pa vendar ne preveč, da ni treba prevzemati odgovornosti ... in da se lahko od nje v vsakem trenutku distanciramo.

Ampak tak pristop je nekako v človeški naravi ... saj smo kot tisti Francoz, ki ga je zelo rad citiral pokojni kolega Gregor Perko, ki pravi »da ni vraževeren, ker to prinaša nesrečo«, kot po Murphyju, »whenever you say something, when it is good, it goes away – when it is bad, it happens«

Lahko gremo še dlje, kot je zapisal Ivan Cankar v uvodu v Podobe iz sanj:

»Človeka ni sram nagnusnih, spolzkih grehov, ki jih je bil nagrmadil na semnju; teh ga ni sram, kakor da bi mu le kar tako od suknje viseli in se jih lahko otrese že spotoma na cesti. Ali sram ga je čiste lepote, ki jo hrani zaklenjeno v sebi in ki je ostala neoskrunjena sredi pohujšanja v semanji krčmi, neoškropljena od mlak in luž, od kvant in kletev. Te lepote ga je sram. Rajši bi očitno razgalil svoje grešno telo, nego da bi bratu le za ozko špranjo odprl duri v hram, kjer gori čista luč, ki jo je bil v samotni uri sam prižgal. Skrbljivo čuva, da bi nikoli nihče ne zvedel za kapelico, v kateri hrani svoje najsvetejše boli, svoje najtišje radosti, brezmadežnost

svoje mladosti, svoje najplemenitejše dejanje, morda edino v dolgem življenju ... Vsega najlepšega ga je sram, najbolj sram pa ga je ljubezni.«

Ali se bomo lahko kdaj emancipirali od Ivana Cankarja in strahu do izražanja ljubezni in pripadnosti? In si podali roke, ne vsi enaki ali enako misleči, ampak vsaj strpni in spoštljivi?

In bomo ponosni na to, kar delamo? Na pravkar izteklo Leto dediščine ... kjer smo se vsi poistovetili z naslovom: da peljemo svojo dediščino 106 let stare institucije, častitljive stare gospe, malo starinske, naprej v nove čase, kjer izzive postavljata virtualno in umetna inteligenca, in pa vedno novi, mlajši študentje ...

Graditi skupnost – ki ve, da misli prav in dela dobro. In zna to prenesti na mlade rodove.

Zaključila bom s prvo od Učiteljevih pesmi Davida Bedrača (še svežo, v pravkar izšlem Poetikonu Hiše poezije). Saj vedno govorim o študentih in pedagoškem poslanstvu.

Navedek iz Učiteljevih pesmi (David Bedrač):

Vstopanja

Vstopiti v učilnico.

Na katedru odložiti

včerajšnji dan

in odpreti današnjega.

Sesti na stol in gledati,

Kako se premika trenutek

po obrazih otrok,

ki se kot živa okna
počasi odpirajo v prostor.

Biti pozoren
v občutku,
ki ga ni mogoče vstaviti
v noben šolski urnik ...

Pri nas ni otrok, so študentje, odrasli ljudje. Vendar razlika ni velika – ostaja pozornost do sočloveka in občutek zanj.

Biti pozoren v občutku ... ko si v knjižnici sposodiš knjigo, ko ti sodelavka vnese bibliografijo, ko ti sodelavka potrdi potni nalog, ko ti sodelavka počisti pisarno, ko te sodelavka prosi za pomoč pri problemu, ko ti kolegica razloži svoje skrbi, ko v študentkinih očeh vidiš, da je končno razumela snov ... in da jo ta zanima.

Tudi to je filozofska fakulteta. Skupnost, stkana iz mozaikov medčloveških odnosov. Taka, kot si jo želimo, kakršno jo delamo, kot si jo zaslužimo. V dobrem in slabem.

Kako smo že zapisali? Vemo, znamo, mar nam je.

Naj bo naša še na dolga leta. Hvala vsem, čisto vsem, ki jo pomagate soustvarjati.